

VARIA

Matemaatika-informaatikateaduskond Tartu Ülikooli struktuurimuutuste tõmbetuultes 2013–2016

TÕNU KOLLO
Tartu Ülikool

Aastal 2013 kuulus teaduskonda kolm instituuti:

- matemaatika instituut,
- matemaatilise statistika instituut,
- arvutiteaduse instituut.

Nende tegevust koordineeris dekanaat eesotsas dekaan prof. MATI KILBI ja prodekaan prof. VARMO VENEGA. 1. märtsil 2013 täitus Mati Kilbil kolmas valimisperiood dekaanina ja veebruaris toimunud koosolekul valiti kolmeks aastaks dekaaniks prof. TÕNU KOLLO, prodekaanina jätkas Varmo Vene. See oli aeg, mil päevakorral oli jälle ülikooli struktuuri muutmine, suurte teaduskondade moodustamine ja ülikooli uue põhikirja väljatöötamine. Juba 21.03.1995 jõustus Tartu Ülikooli seadus. Seda oli vahepeal juba korduvalt täiendatud ning Seaduse täienduse 03.03.2011 kohaselt hakkasid 1. jaanuari seisuga 2012 ülikooli juhtima Nõukogu, Senat ja Rektor. Senise suurema koosseisuga TÜ Nõukogu asemele tekkis kaks juhtorganit: üheteistkümmeliikmeline TÜ Nõukogu ja Senat. Nõukogu moodustas Vabariigi valitsus Tartu Ülikooli (5 liiget), Eesti Teaduste Akadeemia (1 liige) ning Teadus- ja Haridusministeeriumi (5 liiget) esitiste alusel. Strateegilised otsused ülikooli arengu ja rahade jaotamise kohta hakkasid kuuluma Nõukogu pädevusse. Selle kõrvale moodustati senisest nõukogust väiksemaarvuline senat, kelle peamiseks ülesandeks sai õppetöoga seotud küsimuste otsustamine. Kuigi rektori valimiskampaania käigus 2012. aastal

kinnitasid kõik kolm kandidaati (V. KALM, M. USTAV ja T. MAIMETS), et matemaatika-informaatikateaduskonda ei ähvarda liitmine Loodusteaduste ja Tehnoloogiateaduskonnaga (LOTE), olid need lubadused unustatud õige pea ja surve liitmisele järgnes rektoraadi poolt peatselt. Kui eelmiste rektorite JAAK AAVIKSOO ja ALAR KARISE püüded suurte teaduskondade moodustamiseks takerdusid varasema nõukogu vastuseisu taha, siis uue Nõukogu suunistele viidates moodustati algul valdkonnad kui koordineerivad ühendused. Seejärel tuli aga peagi suund nelja suure teaduskonna moodustamiseks. Suurte teaduskondade – Arstiteaduskonna, LOTE ja Filosoofiateaduskonna jaoks ei tähendanud see erilist muudatust, kui nendega liideti väiksemad – vastavalt Kehakultuuriteaduskond, Matemaatika-informaatikateaduskond, ja Usuteaduskond. Kõige keerulisem oli olukord Sotsiaalteaduste valdkonnas, kuhu hakkasid kuuluma Õigusteaduskond, Majandusteaduskond, Haridus- ja sotsiaalteaduskond koos Narva, Viljandi ja Pärnu kolledžitega. Eelkõige õigusteaduskonna eestvõttel tekkis võimalus teaduskonna nimetuse säilimiseks suure valdkonna sees. Ühtlasi tähendas see seda, et nelja suurt allüksust ei saanud enam nimetada teaduskondadeks, vaid nende nimetuseks sai eesti keeles “valdkond”. Seda võimalust nime säilitamiseks kasutasid Õigusteaduskond, Usuteaduskond ja Majandusteaduskond, Kehakultuuriteaduskond seda ei soovinud ja nad hakkasid kuuluma ühe instituudina Meditsiiniteaduste valdkonda. Ainus teaduskond, mille struktuur lõhuti ümberkorralduste käigus, oli Matemaatika-informaatikateaduskond. Arvutiteaduse instituut oli jõudsalt kasvanud viimastel aastatel ja neil oli kindel soov jätkata iseseisva instituudina valdkonna sees. Matemaatilise statistika instituut ja matemaatika instituut olid seevastu valdkonna kõige väiksemad instituudid ja nende iseseisvana jätkamine ei olnud reaalne. Tartu Ülikooli Nõukogu kinnitas TÜ uue põhikirja 29. juulil 2014. See jõustus 1. jaanuaril 2016 ja selles oli fikseeritud ka uus struktuur. Selleni jõudmiseks tuli alustada läbirääkimisi uue matemaatika ja statistika instituudi moodustamiseks. 2015. aastal sai valmis pärast pikki arutamisi ja läbirääkimisi põhikirja ja 1. jaanuarist 2016

oli matemaatika ja statistika instituut Loodus- ja täppisteaduste valdkonna sees struktuuriüksusena loodud. Instituudi juhatajaks valiti dots. RAUL KANGRO, asejuhatajaks dots. MÄRT PÕLDVERE.

Uus struktuur tõi kaasa ka õppekavade põhjalikuma ülevaatamise. Moodustamise järel kureeris instituut järgmisi õppekavu:

- matemaatika bakalaureuseõpe,
- matemaatilise statistika bakalaureuseõpe,
- matemaatika magistriõpe,
- matemaatilise statistika magistriõpe,
- matemaatika- ja informaatikaõpetaja magistriõpe,
- finants- ja kindlustusmatemaatika magistriõpe,
- finantsmatemaatika ingliskeelne õppekava (üheaastane),
- matemaatika doktoriõppe kava,
- matemaatilise statistika doktoriõppe kava.

Ülikoolis oli võetud suund õppekavade arvu vähendamisele ja eriti tugeva löögi alla sattusid meie magistrivad. Viimastel aastatel olid vastuvõtunumbrid neisse väikesed ja tuli mõelda kavade ühendamisele. Selle tulemusena läks käiku aastast 2016/17 matemaatika ja statistika magistrivava, mis võimaldab spetsialiseeruda nii matemaatikale kui matemaatilisele statistikale omades samal ajal küllalt suurt ühisosa. Selle õppekava kõrvale tekkis alates 2017/18 õppeaastast ingliskeelne kaheaastane kindlustus- ja finantsmatemaatika õppekava senise eestikeelse kaheaastase ja üheaastase ingliskeelse õppekava baasil.

Instituudi rahaline seis on keeruline. Kui teaduskonnas kattis maja haldamiskulud dekanat, siis alates 2016. aastast tasub instituut kasutatavate ruumide eest J. Liivi tänava majas. Sellega lisandus eelarvele märgatav täiendav koormus.

Nende aastate jooksul toimus olulisi muudatusi ka koosseisudes. Emeriteerusid professorid KALLE KAARLI, Mati Kilp ja TOIVO LEIGER. Alates 1. jaanuarist 2016 on algebra professorina ametis VALDIS LAAN. Lisaks Valdisele töötavad professoritena VIKTOR ABRAMOV, akadeemik EVE OJA, ARVET PEDAS, JAAN LELLEP, Tõnu Kollo ja KALEV PÄRNA. Emeriteerusid ka õpetajakoolitust vedanud dotsendid TIIT LEPMANN ja LEA LEPMANN. Võib öelda, et Liivi tänava maja muutus nende aastate jooksul tudengisõbralikumaks. Auditooriumide ukсед on hommikust õhtuni avatud ja õppetöövälisel ajal saavad tudengid seal tegutseda, üliõpilaste neljanda korruse puhkeruumi lisandus kööginurk, kus tudengid ise korda peavad, esimesel korrusel sisustasid tudengid ise puhkenurga. Samas jäi maja aasta-aastalt tudengitele ja töötajatele kitsamaks – arvutiteaduse tudengite arv kasvas kiiresti ja nii sündis ülikoolis otsus uue IT maja ehitamiseks. Kahe aasta pärast peaks õppetöö algama juba Narva maanteel uues majas, mis on saanud endale nimeks DELTA ja kuhu kolivad lisaks arvutiteaduse instituudile ka matemaatika ja statistika instituut ning majandusteaduskond

Matemaatika, statistika ja arvutiteaduse kõrval on ka muud meeldejäävat. Olgu siin tehtud viide muusikale. Pärast sõda töötas mõne aja OLAF PRINITSA eestvõttel matemaatikute laulukoor. 2013. aasta informaatikute jõulupeol esines selle instituudi töötajate minikoor, mis järgmisel aastal juba tudengite ja matemaatikute-statistikutega täiendatuna esines teaduskonna aktustel. Dirigent oli oma majast võtta – arvutiteaduse doktorant SVEN ALLER oli Muusikaakadeemia lõpetanud ning suutis koorile selgeks õpetada 2015. aasta üldlaulupeo laulud, nii et laulupeorongkäigus sai täieõigusliku osavõtjana marssida ka Tartu Ülikooli Matemaatika-informaatikateaduskonna segakoor.